

Speenhamland – az alapjövedelem morális földrengése

2015 április 20. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

A történelem nyilván nem ismétli önmagát. Viszont a társadalmi szabályszer?ségek meglehet?s állandóságot mutatnak.

Ha tehát valamely jelenségről vagy elgondolásról az az érzésünk támad, hogy korábban már szerepelt a „m?soron”, ez valószínűleg nem alaptalan. Éppen a szabályszer?ségek mutat rá.

Például arra, hogyan reagál egy társadalom a feltétel nélküli jövedelem bevezetésére.

1795-ben az angliai Speenhamland környékén, a Pelican nev? vendégl?ben a helyi elöljárók elhatározták, hogy a napóleoni háborúk miatt magasba szök? kenyérráak miatt megnövekedett elszegényedés ellensúlyozására sajátos rendszert vezetnek be. A helyi adók egy részéb?l minden rászorulóknak akkora segélyt vagy bérkiegészítést adnak, hogy az illet? jövedelme, tekintetbe véve az eltartottak számát és életkorát is egy meghatározott szintet elérjen. A rendszer hamarosan egész Dél-Angliában elterjedt és az 1830-as évekig érvényben volt, amikor is nem csekély társadalmi megrázkódtatások árán eltörölték.

A modellről azóta is éles viták folynak. A [témával kapcsolatban nemrég már idéztünk](#) egy baloldali társadalomtudóst, Polányi Károlyt. Következzék most egy szó szerinti rész Polányinak *A nagy átalakulás* cím?, világhír? m?véb?l (1997-es kiadás, 127. oldal, Pap Mária fordítása):

„Speenhamland a nép demoralizálásának holtbiztos eszköze volt. Ha az emberi társadalom az alapját képez? normák fenntartására szolgáló önm?köd? gép, akkor Speenhamland olyan automata volt, amely lerombolt minden normát, amelyre társadalmat alapozni lehet. Nem csak a munka elől való kitérést és az alkalmatlanság színlelését jutalmazta, de épp azon a kritikus ponton növelte a pauperizmus vonzerejét, ahol az ember még megkísérelte elkerülni a nyomorgó helyzetét.”

Az angliai korai kapitalizmus e sajátos jelensége persze nem intézhet? el egyetlen bekezdéssel, maga Polányi is még hosszan értekezik róla. A lényeg azonban nem kétséges: Speenhamland, miközben átmenetileg több százezer ember életmin?ségét javította, egyike lett a modern kor legnagyobb szabású tévedéseinek. A kérdés ugyanis nem az, hogy ez az elgondolás hasznos volt-e vagy káros, hanem hogy hasznai kisebbek vagy nagyobbak voltak-e, mint a kárai (nem a költségei, az effektív kárai).

Speenhamland arra utal, hogy az ilyen esetben a mérleg hosszú távon egyértelm?en negatív.

A feltétel nélküli jövedelem valójában felér egy morális földrengéssel. El?ször azok önbecsülését rombolja le, akik jelent?s er?feszítések árán (mondjuk naponta oda is, vissza is harminc kilométert buszozva, hajnalban kelve, egész nap a varroda gyártósora mellett görnyedve) munkával szerzik meg az alapjövedelemnél alig magasabb fizetésüket. Utána azokat is, akik berendezkednek az ingyen pénzre, önbecsülésüket segélyen élésre cserélve. A morális pusztítás nyomában pedig mindig gazdasági pusztítás jár.

A morális károkozás – ez a kulcs.

És ez az a pont, ahol a mai magyar konzervatív gondolkodás defenzívába szorul. Mert már huzamos ideje elmulasztja egy fontos feladat elvégzését: a személyes nyomor, szegénység, jómód és gazdagság morális összefüggéseinek konzervatív elemzését. Ehelyett beszorul az önzés, a „kaparj kurta, neked is lesz” eszmeiségébe, a morális megközelítés kiváltságát átengedi a baloldálnak és a liberálisoknak.

Pedig hogy van itt mit végiggondolni, arra akár a Szentírást is tanúnak hívhatjuk (Lukács 18. 24-25.): *„Milyen nehezen mennek be az Isten országába azok, akiknek vagyonuk van. Könnyebb a t? fokán átmenni, mint a gazdagnak az Isten országába bejutni.”*

Jézus nem a leveg?be beszélt. Az egyéni gazdagság és a morális jó között igenis feszültségek vannak. A társadalomban meglév? vagyoni különbségeknek morális töltete van, és a legkevésbé sem megoldás az, hogy mindenki annyit ér, amennyije van.

A konzervatív világértelmezésben a szegények iránti felel?sségnek világosan meg kell – meg kellene – jelennie. De ma Magyarországon nem vagy csak alig jelenik meg. Ezért aztán nem is képes megfelelni az olykor ?szintén széplelk?, máskor politikai haszonszerzés által motivált baloldali-liberális kihívásoknak, hagyja magát beszorítani a kispolgári önzés skatulyájába. Elt?ri, hogy létrejöjjön a jobboldali=önz? és a baloldali=szolidáris fogalom-párosítás.

Ha a feltétel nélküli alapjövedelemre a konzervatív válasz csupán az (amúgy teljesen indokolt) elutasítás, a fogalompár megmarad. Továbblépni csak úgy lehet, ha a szegénység problémájára is elméleti megalapozottságú válasz születik, olyan válasz, amely a probléma morális vonatkozásait is értékelhet? módon elemzi.

Fogalmazzunk világosan: a mai magyar konzervatív gondolkodásnak világosan meg kell fogalmaznia, milyen felel?sséget viselnek a konzervatív állam és annak jómódú, vagy éppen gazdag polgárai a szegényekkel, a szegénységgel szemben. Milyen az a korszer? állam-modell, amely meg?rzi az egyéni kezdeményezés, er?feszítés anyagi jutalmazásának rendszerét, de amely a szegények iránti felel?sséget sem hárítja el magától. Sokféle úton lehet ebben az irányban el?rehaladni, és szükségtelen ezen utak között értékkülönbséget tenni. De annyi talán elmondható, hogy aki a szegénységet illet?en a krisztusi tanításnak a Ferenc pápa által újra és újra megfogalmazott értelmezését követi, biztosan nem jár tévúton.

Bencsik Gábor - <http://mandiner.blog.hu>

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló
